

Caryophyllaceae Juss. family of the South-Bug endemic complex has been outlined. The main stages and directions of the research history have been revealed. The tasks of the further investigations

of these species in Ukrainian flora and their conservation *in situ* and *ex situ* have been determined.

УДК 582.620.2:504.75

Л. П. Іщук

Білоцерківський національний аграрний університет

ІСТОРІЯ ВИВЧЕННЯ ВИДІВ РОДУ *SALIX* L. В УКРАЇНІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇХ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

На основі аналізу літературних джерел і гербарних матеріалів проаналізовано історію вивчення видів роду *Salix* L. в Україні. На сьогодні в Україні росте 43 види і 11 гібридів верб, в тому числі 25 автохтонних видів, віднесених до 20 секцій. Подальшого поглибленого вивчення на популяційному рівні потребують *S. alpina* Scop., *S. herbacea* L., *S. lapponum* L., *S. myrtilloides* L., *S. retusa* L., *S. starkeana* L., занесені до Червоної книги України. Необхідно також вивчити особливості розмноження і вирощування цих видів у культурі. Слід звернути увагу на енергетичні та фармацевтичні властивості автохтонних верб та дослідити можливості створення з них промислових плантацій.

Вступ

Історія вивчення видів роду *Salix* L. бере початок з давніх часів. Перші поселення людини були біля природних водойм, де росли верби. Тому ще в давні часи верби потрапили в поле зору людини як господарсько цінні рослини, які використовували як джерело тепла, а пізніше — як матеріал для лозоплетіння і в фітомеліорації для закріплення дамб. З роками інтерес до цієї культури не зменшувався і сьогодні вирощування верб актуальне.

Перш за все вербові мають наукове значення, оскільки філогенетично близькі до примітивних форм покритонасінних. Для вербових характерна значна екологічна диференціація, вони першими заселяють техногенні ландшафти і у промислово-індустріальних центрах демонструють високу стійкість до промислового забруднення. Представники роду *Salix* — перспективні енергетичні рослини і є джерелом природних біологічно активних речовин, зокрема, саліцилової кислоти. Вербі мають життєві форми дерев I і II величини, кущів, кущиків і сланких форм, що дозволяє широко застосовувати їх

у лісовому господарстві, захисному лісорозведенні, фітомеліорації та озелененні.

Матеріали і методи досліджень

Історію культури видів роду *Salix* L. вивчали методом аналізу літературних джерел та гербарних матеріалів Інституту Ботаніки НАН України (KW), Львівського національного університету ім. І. Я. Франка (LW) і Львівського природничого музею (LWS).

Результати досліджень та їх обговорення

Історія вивчення роду *Salix* L. в Україні тісно пов'язана з роботами європейських ботаніків. У світовій історії вивчення роду *Salix* А. К. Скворцов [14] виділив чотири періоди: ліннеєвський період, період масового опису нових видів, період стабілізації кількості видів у Західній Європі і період захоплення гібридами.

Перші наукові дослідження верби, як ботанічного об'єкту зробив Карл Лінней [27]. У 1753 р. він описав 29 видів верб, а пізніше — ще

три *S. depressa* L., *S. egyptica* L., *S. retusa* L. Потім *S. depressa* визнав синонімом *S. lanata* L. При цьому вісім видів, які відсутні у Скандинавії, К. Лінней не поспішав зараховувати до списку верб: *S. triandra* L., *S. babylonica* L., *S. helix* L., *S. rosmarinifolia* L., *S. egyptica* L., *S. retusa* L., *S. vitellina* L., *S. purpurea* L. Таким чином, з 31 виду описаного К. Ліннеєм сім видів були визнані синонімами. У цю ж епоху вивченням видів роду *Salix* в Європі займалися Й. А. Скополі (J. A. Scopoli) [30] і М. Віллар (M. Villars) [33]. Гофман Г. П. (G. P. Hoffmann) [26] видав першу монографічну роботу «Historia Salicum», в якій описано тільки 15 видів верб і на кожен вид складено по три кольорових таблиці. У Росії в цей же час опубліковано працю П. С. Палласа [29] «Flora Rossica», де він наводить 35 видів верб, з них 26 — ліннеєвські верби.

Першими істотними в Росії працями по вербах після П. С. Палласа стали дві праці Р. Е. Траутфеттера [31, 32] «De Salicibus Livonicis» і «De Salicibus Frigidis». Значна частина обробок роду *Salix* L. майже 60 років належала саме йому. У Росії захоплення гібридами в XIX столітті майже не спостерігалось, тут все ще відкривали нові види. Поворот намітився в роботах І. Ф. Шмальгаузена [10], який в 1866 р. дослідив гібриди Петербурзької губернії.

Перші відомості про флору аборигенних верб південного сходу Росії, куди в XIX столітті входила більша частина території України, представлені в працях професорів Київського університету першої (В. Г. Бессера, 1822) і другої половини XIX століття (П. С. Роговича, 1869, І. Ф. Шмальгаузена, 1886, 1897) [13, 23, 24]. Всі вони свого часу багато подорожували, вивчаючи флору південно-західної Росії. Дослідження флори документувалися обов'язковими зборами гербаріїв, цінність яких з роками все більше зростає. У Гербарії Інституту ботаніки НАН України (KW) зберігаються іменні колекції В. Г. Бессера, І. Ф. Шмальгаузена, П. С. Роговича, серед яких є гербарні зразки видів верби.

Нами проаналізовано гербарні зразки видів роду *Salix* у Львівського національного університету ім. І. Я. Франка (LW) і Львівського природничого музею (LWS). У результаті проведеного аналізу встановлено, що флору верб західного регіону України та суміжних територій у кінці XVIII–XIX ст., зокрема червонокнижних видів, вивчали європейські ботаніки В. Kotula (1753), Z. Kroti (1847),

G. Treller (1849), H. Łobarzewski (1859), A. Andrzejowski (1860), A. Rehman (1865), B. Fleischer (1879), E. Schauer (1879), C. Beckmann (1882), G. Woerlein (1882), N. Zinger (1886), E. Wołoszczak (1893–1900), A. Troskell (1886), W. Dybovski (1892), M. Raciborski (1909–1912) років. Найціннішими є збори А. Ремана (1882–1910) та Є. Волощак (1893–1900), у яких представлені всі автохтонні види верб з Поділля, Волині, Прикарпаття, Карпат і Закарпаття та суміжних територій.

Ботанічні дослідження на території Центральної України тісно пов'язані з Уманським училищем рільництва та садівництва. У 1863–1875 рр. його директором був відомий ботанік М. І. Анненков [1], автор першого російськомовного ботанічного словника. Працюючи в Умані, вчений продовжував збирати матеріал для перевидання словника, що й було здійснено у 1876, 1878 рр. У словнику, окрім російських, містилися також латинські, французькі, німецькі, англійські та українські назви рослин; наводилися дані про застосування рослин у народній медицині, техніці, побуті. Зокрема у цьому словнику М. І. Анненков [1] згадує 28 аборигенних та інтродукованих видів верб: *S. acutifolia* Willd., *S. alba* L., *S. amygdalina* L., *S. arctica* Pall., *S. aurita* L., *S. babylonica*, *S. caprea* L., *S. cinerea* L., *S. cuspidata* Schatz., *S. depressa* Pall., *S. fragilis* L., *S. herbaceae* L., *S. incubaceae* L., *S. lapponum* L., *S. myrtiloides* L., *S. nigricans* L., *S. pentandra* L., *S. purpurea*, *S. praecox* L., *S. pyrolaeifolia* Led., *S. repens* L., *S. retusa*, *S. rosmarinifolia*, *S. stipularis* Smith., *S. sachalinensis* Schm., *S. starkeana* Willd., *S. viminalis* L., *S. vitellina*.

З весни в 1866 р. викладачем метеорології Уманського училища рільництва і садівництва працював В. О. Поггенполь [12], який розпочав фенологічні спостереження за розширеною програмою, що передбачала фіксування появи перших квіток у 450 видів рослин Царициного саду (так тоді називався Національний дендрологічний парк «Софіївка» НАНУ). Спостереження проводилися і за *S. alba* та *S. caprea*. Ці спостереження тривали впродовж майже двох десятиліть. Середні фенологічні дані спостережень були підставою для створення так званих квіткових календарів. Для Умані такий календар складений В. О. Поггенполем за 1886–1895 рр. у вигляді послідовного в часі появи перших квіток

у 377 видів рослин і розвитку листових бруньок у 119 кущів і дерев.

У 80-тих роках ХІХ століття на території Одеської та Херсонської губерній були закладені перші плантації верби з метою отримання вербового пруту для лозоплетіння. Лозоплетіння на півдні України в цей період було дуже популярне. Так, у пояснювальному каталозі експонатів Уманського училища землеробства та садівництва на Київській сільськогосподарській і промисловій виставці [2] вказується, що в тодішньому Царициному саду колекція верб становила 160 таксонів і як найбільш перспективні серед них виділені 19 таксонів кошикових верб. Більшість цих видів, на жаль, сьогодні втрачено в «Софіївці» і потребує відновлення. На території нинішнього Уманського Національного університету садівництва росте лише два види — *S. babylonica* і *S. caprea* [5]. Тому відродження колекції верб у дендропарку «Софіївка» має не лише практичне, а й історичне, значення.

У ХХ ст. флору верб західного регіону України вивчали Г. Lindberg, Я. Іваницький, Г. Козій, Й. Хржановський, М. Попов, І. Григора, А. Зеленчук, К. Малиновський, В. Коніщук, В. Мельничук, А. Зап'ятова, Н. Федорович, М. Стойко, Т. Андриєнко, О. Прядко, Є. Брадіс, Ф. Гринь, О. Кузярін, С. Попович, Л. Борсукевич, С. Панченко, К. Данилюк, Н. Шиян та інші про що свідчать гербарні зразки, які зберігаються у Львівському національному університеті ім. І.Я. Франка (LW) і Львівському природничому музеї (LWS).

Назаров М.І. [10] в 1936 р. обробив рід *Salix* L. у флорі СРСР, але ця обробка являла собою звірку видів за гербарієм, зібраним раніше і автор не зміг критично опрацювати види та перевірити, які з них заслуговують на визнання.

Впродовж 1955–1964 рр. майже весь гербарій роду *Salix* у Львівському національному університеті ім. І.Я. Франка (LW) переглядав Я. Іваницький, однак, на жаль, ніяких критичних зауважень чи публікацій по цьому питанню він не залишив.

У ХХ столітті види роду *Salix* в Україні досліджували О.М. Горелов [6], М.М. Барна [3], М.І. Шанайда [22], Я.Д. Фучило, М.В. Сбитна, В.М. Литвин [19, 20], Кругляк Ю.М. [9]. Горелов О.М. [6] аналізував біоекологічні особливості деяких видів роду *Salix* L. в умовах техногенного середовища. Барна М.М. [3], М.І. Шанайда [22] вивчали структурні та функціональні особливості

морфогенезу генеративних органів, встановили основні етапи органогенезу різних статевих типів квіток і суцвіть, досліджували особливості статевого процесу, зокрема, мікро- і макроспорогенез, розвиток чоловічого і жіночого гаметофітів, запилення, запліднення, ембріо- і ендоспермогенез, формування насіння і плодів та розробили філогенетичну оцінку основних ембріологічних ознак і визначили рівень еволюційного розвитку родини *Salicaceae*. Фучило Я.Д., Сбитна М.В., Литвин В.М. [19, 20] вивчали біологію, екологію, хорологія автохтонних верб України та особливості їх плантаційної культури (*S. viminalis*, *S. purpurea*, *S. pentandra*), зокрема, перспективи створення енергетичних плантацій, в системі лісового господарства України. Кругляк Ю.М. [9] досліджувала біоекологічні особливості деяких видів, форм і гібридів кущових верб Правобережного Лісостепу України.

Монограф роду *Salix* на території СНД О.К. Скворцов [16] під час останнього критичного огляду видів роду *Salix* на території України виділяє лише 25 автохтонних видів. Серед виділених видів *S. reticulata* L. і *S. hastata* L. автор називає сумнівними, оскільки вони знаходяться лише в масиві Чорногора в Карпатах і їх знахідки потребують уточнення. Назаров М.І., Котов М.І., Гержедовіч П.І. [11] в 1952 р. також зробили критичний огляд верб природної флори України, де в загальній характеристиці роду *Salix* зазначають 27 автохтонних видів. Однак, у цьому виданні описано лише 26 видів, в тому числі і *S. xerophilla*, яка не підтверджується знахідками наступних дослідників в Україні. Фучило Я.Д. [20] припускає, що *S. xerophilla* є синонімом *S. bebbiana*, яка в межах України заміщена *S. starkeana* Willd. = *S. livida* Wahl. Він вважає, що вербою сухолюбною називали окремі екземпляри верби старке з опушеними жилками на нижньому боці листків. Точаться суперечки і відносно *S. kitaibelliana* Willd., яку М.І. Назаров, та ін. [11], Є.М. Брадіс [4] та В.В. Крічфалушій [8] виділяють як окремий вид, а О.К. Скворцов [14, 16, 17] вважає її різновидом *S. retusa*. Таким чином, О.К. Скворцов за своїми критичними оглядами виділяє в Україні лише 24 види.

У 1965 р. Є.М. Брадіс у «Визначнику рослин України» [4] описала 26 видів верб. З них О.К. Скворцов [15, 16] не визнає окремим видом *S. kitaibelliana*, а всі збори *S. repens* на території України автор відносить до

S. rosmarinifolia L. Також О. К. Скворцов виділяє вербу Виноградова (*S. vinogradovii* A. Skvorts.) [14–18]. Таким чином знову за А. К. Скворцовим залишається 25 видів. Однак, Я. Б. Фучило, М. В. Сбитна [20] вважають *S. vinogradovii* підвидом *S. purpurea*. Також *S. jaquinii* Host. і *S. nigricans* Sm., описані М. І. Назаровим та ін. [11] і Є. М. Брадїс [4] О. К. Скворцов трактує як синоніми відповідно *S. alpina* і *S. myrsinifolia* Salisb., а *S. incana* Schrank як *S. eleagnos* Scop.

У номенклатурному списку видів С. Мосякін, М. Федорончук [28] *S. aurenaria* трактують як *S. repens*, *S. incana* як *S. eleagnus*, а *S. jacquiniana* та *S. jacquinii* як *S. alpina*. Автори також вважають *S. kitaibeliana* синонімом *S. retusa*, *S. longifolia* = *S. viminalis*, *S. nigricans* = *S. myrsinifolia*, а *S. phyllicifolia* = *S. ryaetica*.

Проте асортимент верб представлений у колекціях ботанічних садів, парків та в озелененні значно ширший. В останньому виданні дендрофлори України [7] рід *Salix* представлений 43 видами і 11 гібридами верб віднесених до 20 секцій.

Шість видів *S. alpina* Scop., *S. herbacea*, *S. lapponum*, *S. myrtilloides*, *S. retusa*, *S. starkeana*, занесені до Червоної книги України [21] і потребують подальших популяційних досліджень. Слід також зауважити, що проаналізовані нами гербарні зразки місцезростань червонокнижних видів верб у гербаріях Києва і Львова зібрані в другій половині ХХ ст. (1950–1980 рр.) і раніше. Однак, гербарні збори за останні 20 років складають лише 3–5% від усіх проаналізованих нами гербарних зразків. А зважаючи на високу освоєність території карпатського регіону, вирубування лісів, повені, рекреаційне навантаження, місцезростання червонокнижних верб потребують перевірки і уточнення. Також необхідно вивчити можливість розмноження і утримання цих видів у культурі.

У подальших дослідженнях автохтонних видів верб необхідно вивчити їх ресурсний потенціал, енергетичні і фармацевтичні властивості та особливості створення цільових промислових плантацій.

Необхідно також розширити асортимент верб в озелененні, за рахунок впровадження як автохтонних так і інтродукованих видів роду *Salix*. З кожним роком відстежувати інтродукцію верб в Україні стає все важче, оскільки сьогодні практично ніхто не контролює асортимент садивного матеріалу верб, імпортованого в Україну, який досить часто

не акліматизований до ґрунтово-кліматичних умов певного регіону.

Висновки

Таким чином, сьогодні в природній флорі України рід *Salix* L. представлений 25 автохтонними видами, з них на рівнинній частині росте 16, в горах Карпат — 9.

Подальшого поглибленого вивчення на популяційному рівні потребують *S. alpina*, *S. herbacea*, *S. lapponum*, *S. myrtilloides*, *S. retusa*, *S. starkeana*, занесені до Червоної книги України. Необхідно також вивчити особливості розмноження і вирощування цих видів у культурі. Також слід звернути увагу на енергетичні та фармацевтичні властивості автохтонних верб та дослідити їх ресурсний потенціал і можливість створення з них промислових плантацій.

Перелік посилань

1. Анненков Н. И. Ботанический словарь / Н. И. Анненков. — Москва, 1859. — 306 с.
2. Ассортимент ив Царициного сада // Уманское училище земледелия и садоводства на Киевской сельскохозяйственной и промышленной выставке в 1897 году: Объяснительный каталог экспонатов училища. — К., 1897. — С. 145–146.
3. Барна М. М. Репродуктивна біологія видів і гібридів родини вербових (*Salicaceae* Mirb.): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. біол. наук: спец. 03.00.05 «Ботаніка» / М. М. Барна — Тернопіль, 2002. — 292 с.
4. Брадїс Є. М. *Salix* L. / Є. М. Бадїс // Визначник рослин України / за ред. Д. К. Зерова. — К.: Урожай, 1965. — С. 186–193.
5. Голуб Н. П. Декоративні рослини Уманського державного аграрного університету. Древа, кущі. Ліани / Н. П. Голуб, Л. П. Іщук, Ю. А. Величко. — Умань: «ВІЗАВІ» (СПД Сочінський). — 2009. — 207 с.
6. Горелов А. М. Биологические особенности некоторых видов рода *Salix* L. в условиях техногенной среды: дис. ... канд. биол. наук: 03.00.01 / Горелов Александр Михайлович. — К., 1995. — 155 с.
7. Горелов О. М. Родина *Salicaceae* Mirbel / О. М. Горелов // Дендрофлора України. Дикорослі й культивовані древа і кущі. Покритонасінні. Частина I. Довідник / За ред. М. А. Кохна. — К.: Фітосоціоцентр, 2002. — С. 336–379.
8. Крїчфалушїй В. В. Види роду *Salix* L. в Українських Карпатах / В. В. Крїчфалушїй // Укр. ботан. журн. — 1982. — Т. 39, № 2. — С. 52–56.

9. *Кругляк Ю. М.* Біоекологічні особливості видів, форм та гібридів кущових верб (*Salix L.*) в умовах Правобережного Лісостепу України: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. біол. наук спец.: 03.00.05 — «Ботаніка» / Ю. М. Кругляк — К., 2011. — 19 с.
10. *Назаров М. И.* (*Salicaceae Lindl.*) Ивовые / М. И. Назаров // Флора СССР. — М., 1936. — Т. 5. — С. 24–216, 707–713.
11. *Назаров М. И.* Вербові (*Salicaceae Lindl.*) / М. И. Назаров, М. І. Котов, П. І. Гержедовіч, Є. М. Брадіс // Флора УРСР. — М., 1952. — Т. 4. — С. 17–86.
12. *Поггенполь В. А.* Фенологічні спостереження, проваджені протягом 22 років (з 1886 по 1907) в Умані на Київщині / В. А. Поггенполь // Журн. геол.-геогр. циклу ВУАН. — 1933. 4 (8). — С. 85–96.
13. *Рогович А. С.* Обзорение семенных и высших споровых растений, входящих в состав флоры губерний Киевского учебного округа: Волынской, Подольской, Киевской, Черниговской и Полтавской / А. С. Рогович. — Киев, 1869. — 308 с.
14. *Скворцов А. К.* Ивы СССР / А. К. Скворцов. — М.: Наука, 1968. — 262 с.
15. *Скворцов А. К.* *Salix L.* / А. К. Скворцов // Ареалы деревьев и кустарников СССР / под ред. С. Я. Соколова. — Л.: Наука, 1977. — Т. 1. — С. 49–76.
16. *Скворцов А. К.* *Salix L.* / А. К. Скворцов // Определитель высших растений Украины. — К.: Наук. думка, 1987. — С. 130–133.
17. *Скворцов А. К.* *Salix L.* / А. К. Скворцов // Флора европейской части СССР. — Л.: Наука, 1981. — Т. 5. — С. 10–33.
18. *Скворцов А. К.* *Salix purpurea L.* и родственные ей виды / А. К. Скворцов // Новости систематики высших растений. — М. — Л.: Наука, 1966. — С. 48–66.
19. *Фучило Я. Д.* Біологічні та технологічні основи плантаційного лісовирощування / Я. Д. Фучило, М. І. Ониськів, М. В. Сбитна. — К.: ННЦ ІАЕ, 2006. — 394 с.
20. *Фучило Я. Д.* Вербі України (біологія, екологія, використання): монографія / Я. Д. Фучило, М. В. Сбитна. — К.: Логос, 2009. — 200 с.
21. Червона книга України. Рослинний світ. — К.: Глобалконсалтинг, 2009. — С. 583–588.
22. *Шанайда М. І.* Репродуктивна біологія видів роду *Salix L.* у зв'язку із зміною статі особин (в умовах Західного Поділля): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. біол. наук: спец. 03.00.05 «Ботаніка» / М. І. Шанайда — Тернопіль, 2002. — 146 с.
23. *Шмальгаузен И. Ф.* Флора средней и Южной России, Крыма и Северного Кавказа / И. Ф. Шмальгаузен. — К., 1895. — 1. — 486 с; 1897. — 2. — 752 с.
24. *Шмальгаузен И. Ф.* Флора Юго-Западной России, т. е. губерний Киевской, Волынской, Подольской, Полтавской, Черниговской и смежных местностей / И. Ф. Шмальгаузен. — К., 1886. — 783 с.
25. *Besser V. S.* Enumeratio plantarum hucusque in Volhynia, Podolica, Kioviensi. Bessarabia, Cis-Tiraicaet circa Odessam collectorum, simul cum observationibus in Primitias florum Galiciae Austriacae / V. S. Besser. — Vilno. — 1822–111р.
26. *Hoffmann G. P.* Historia Salicum iconibus illustrata / G. P. Hoffmann. — 1785 — V. 1 fasc. 1–4.
27. *Linne C.* Species Plantarum / C. Linne. — Holmiae, 1753. — P. 1022.
28. *Mosyakin S.* Vascular plants of Ukraine a nomenclatural checklist / S. Mosyakin, M. Fedoronchuk / Editor S. Mosyakin. — Kiev, 1999. — P. 304–306.
29. *Pallas P. S.* Flora Rossica / P. S. Pallas. — Petropoli, 1788, T. 1, pars 2. — 549 p.
30. *Scopoli J. A.* Flora Carpiolica / J. A. Scopoli. — Vienne. — 1772, Idemed 2. — 420 p.
31. *Trautfetter E. R.* De Salicibus Livonicis / E. R. Trautfetter. — 1832. — Nouv. Met. Sac. Natur. Moscou 2. — P 361–364.
32. *Trautfetter E. R.* De Salicibus Frigidis / E. R. Trautfetter. — 1832. — Nouv. Met. Sac. Natur. Moscou 2. — P 279–310.
33. *Villar M.* Historia despflancen de Dauphine / M. Villar. — Grenoble, 1789, T. 3. — S. 18–48

Рекомендував до друку Грабовий В. М.

ИСТОРИЯ ИЗУЧЕНИЯ ВИДОВ РОДА *SALIX* L. В УКРАИНЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ ИХ ДАЛЬНЕЙШИХ ИССЛЕДОВАНИЙ

Л. П. Ищук

Белоцерковский национальный аграрный университет

На основании анализа литературных источников и гербарных материалов проанализировано историю изучения видов рода *Salix* L. в Украине. На сегодня в Украине произрастает 43 вида и 11 гибридов ив, в том числе 25 аборигенных видов, отнесенных к 20 секциям. Дальнейшего углубленного изучения на популяционном уровне нуждаются *S. alpina* Scop., *S. herbacea* L., *S. lapponum* L., *S. myrtilloides* L., *S. retusa* L., *S. starkeana* L., занесенные в Красную книгу Украины. Необходимо также изучить особенности размножения и выращивания этих видов в культуре. Следует обратить внимание на энергетические фармацевтические свойства автохтонных ив исследовать возможности создания из них промышленных плантаций.

HISTORY STUDY OF THE GENUS *SALIX* L. IN UKRAINE AND THE IR FUTURE FURTHER RESEARCH

L. P. Ischuk

Bila Tserkva national agrarian university

Research history of *Salix* L. genus species in Ukraine was studied on the basis of literature data analysis and herbarium. Nowadays 43 species and 11 hybrids of willows are grown in Ukraine and besides there are 25 indigenous species referred to 20 sections. Furthering-depth study on the population level require *S. alpina* Scop., *S. herbacea* L., *S. lapponum* L., *S. myrtilloides* L., *S. retusa* L., *S. starkeana* L., listed in the Redbook of Ukraine. It should also explore the features of propagation and cultivation of these species in culture. You should also pay attention to the energy and pharmaceutical properties of in digenous willows and explore the possibility of creating one industrial plantation.

УДК 712.03+930.85+58.006

І. С. Косенко

Національний дендрологічний парк «Софіївка» НАН України

РЕТРОСПЕКТИВНИЙ ОГЛЯД ІСТОРІЇ ЗАСНУВАННЯ, БУДІВНИЦТВА ТА УТРИМАННЯ «СОФІЇВКИ»

На підставі огляду літературних джерел з історії заснування, будівництва та утримання «Софіївки» зроблено висновки щодо реституції окремих ділянок парку та повернення йому в цілому автентичності.

Протягом понад 200-річної історії «Софіївки» багато публікацій з різних галузей знання тією чи іншою мірою торкалися питань її історії. В різних джерелах висловлювалися інколи абсолютно протилежні думки, нічим не підтвержені факти, або

просто різні погляди зокрема на семантику парку, його стилістичні особливості, називалися різні імена його творців. Таким чином виникла необхідність детального різнобічного аналізу літературних джерел, присвячених історії заснування, будівництва та